

4490 Q.K. 358, 18.

(X1904407)

II r
433

DUCE LUMINE ac NUMINE

Τειοαγίτω

Et

Permittente Amplissimo Philo-
phorum Ordine

DISSERTATIO PHYSICA

De

DRACONE
VOLANTE,

Quam

Exercitii Academici loco

PRÆSIDE

DN. M. DAVIDE ULMANNO,

Islebiò Saxone,

Fautore atq; Amico suo honoratissimo,

Publica placideq; Φιλοσοφόντων ἐξετάσει

subjicit

DANIEL SINDNER / Numburgensis,

Philosophiæ & Bon. Art. Baccal.

Ad d. IX. Junii, ANNO M. DC. LXXI.

H. L. Q. C.

LIPSIÆ

STANNO JOHANNIS GEORGI.

BIBLIOTHECA
PÖNICIAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(STADT)

V I R O

Magnifico, Maximè Reverendo, Amplissimo
atqve Excellentissimo

DNO. MARTINO
GEIERO,

S.S. Theologiæ Doctori, Theolo-
go de totâ Ecclesiâ Christianâ, quæ his in terris col-
ligitur benè meritissimo ac longè celeberrimo, Serenissimi E-
lectoris Saxoniae Concionatori aulico Primario, Confessio-
nario & Consiliario Ecclesiastico, undi-
qvaq; eminentissimo.

Domino Patrono, Promotori ac
Mœcenati Optimo, Maximo.

Hæc exiguas pagellas Physicas cum
summâ omnigenæ prosperitatis
apprecatione

submissimè ac humillimè

offert

Daniel Lindner/
A. & R.

Προάλιον.

I novellis relationibus, uti quidem hâc in re putamus, fides habenda, ingens *Meteororum* præteritâ hâc hyeme diversis in locis extitit multitudo: audita sunt in Germania nostrâ tonitrua horrenda, conspecta fulgura & fulmina dira & iracunda, relati ex Italiâ terræ motus tremendi, ex totâ fermè Europâ tumultuantes venti & nivis loco pluvix fermè continuæ. Miracula hæc omnia causas *Meteororum* ignorantibus, fermè visa sunt, cum ejusmodi meteora, hyberno aliàs tempore insolita, vere potiùs, æstate & autumno contingere soleant; Verùm enim verò quoniam hyems anno hoc à statu suo naturali paulisper recessit, ita ut propter frigus remissum aeremq; temperatum terra aperta, nec frigore constricta plurimas exhalationes, meteoris materiam suppeditantes, æq; ac solitis temporibus emittere potuerit, mirum non erit, si & hoc tempore plura contigerint meteora, adeò ut, quod ad tonitrua & fulmina attinet, opus jam non sit, uti aliàs Physici solent, statuere, exhalationes in æstate collectas in nubibus permansisse & hyeme demum in meteora hæc ignita prorupisse. Interim verò non negamus planè, fieri potuisse, ut etiam vis supernaturalis quandoq; adfuerit, possemusq; præteritæ hyemis meteora nonnulla appellare mixta, sive media inter ordinaria & extraordinaria, i. e. talia, quæ contigerint causis partim ordinariis & naturalibus, partim extraordinariis & supranaturalibus, quæ causas naturales intenderint ad vehementiores gravioresq; effectus producendos, quàm per naturam isthoc tempore fieri potuisset. Quicquid autem hujus rei sit, Meteororum horum frequentia nos movit, ut proposuerimus nobis aliquid de iisdem publicæ

blicæ disquisitioni sistere. Constitueramus quidem ab initio in genere de Meteoris disputationem conscribere; at enim verò cum propter materiæ prolixitatem nobis nec tempus nec sumptus suppetierint, de unico meteoris ignito, non adeò infrequenti, *Dracone Volante* agere placuit, præcipuè cum hæc de materia pauci sint, qui scripserint, & de reliquis ferè omnibus hîc loci publicè non ita pridem disputationes habitæ, de hîc autem, quantum nobis quidem constat, nulla. Tractationem quod attinet, considerabimus, præmissâ Homonymiâ, *Draconem Volantem* tum naturaliter, quoad causas suas, tum præternaturaliter, quatenus Diabolus nonnunquam eò abuti solet. Faxit Deus, naturæ Autor, ut cedat feliciter!

§. I.

Quod partem Onomatologicam Thematibus nostris attinet, nolimus hîc esse operosi, cum nimia non nullorum in Disputationibus, præsertim non Philologicis, prolixitas à quibusdam rectè improbari soleat. Prætermisâ itaq; Etymologia & Synonymia, antequam ad rem descendamus ipsam, pauca quædam Homonymiam concernentia trademus.

*Vide inter
rim Schvve
ter. in Deli-
ciis suis
Mathema-
ticis.*

§. 2. Duplices sc. dantur *Dracones volantes* arte & natura facti. Illi, quomodo ex chartâ constructi aëri committantur & chorda chartæ alligata in altissima etiam aëris ducantur spatia, multis enarrare opus haud est, cum & vulgo ejus structuram notam esse constet. Hoc solum commemorare libet, quod ejusmodi *Draconis volantis* beneficio captivi in India Jesuitæ Barbarorum manibus sint erepti, à quibus eos nec preces, nec minæ liberare potuerant.

§. 3. Machinam nimirum quandam è chartâ confectam, Draconis ignei formam, (quia accensam candelam chartæ oleo, rubroq; & igneo colore tinctæ incluserant,) referentem nocte profundâ in aëre exhibuerant, magnò Indorum hujus rei ignarorum stupore & metu, præcipuè quoniam non solum sesquipedalibus literis verba hæc: **IRA DEI** Draconis lateribus inscripserant, sed & Draco ignem ante & retrò propter jacula pyria, sive ut vocant, rochettas collo & caudæ applicatas evomebat, unde & barbari, quibus Jesuitæ, ni se dimitterent, iræ divinæ signum in
aëre

aëre apparituum, prædixerant, metu fermè exanimati, illos carceribus extemplò exemptos obnixè orarunt, ut precibus suis iram divinam averterent, quâ de re legatur Kircherus.

Kircher. T. II. mundi subter. Lib. XII. sect. V.

§. 4. Huc prætereà illud quoque pertinet, quod à Strabone, teste Cluvero, nobilissima terræ pars, Europa, sub Draconis vocalis schemate exhibeatur, cujus caput Hispania, collum Gallia, ala dextra levæq; Italia ac Cimbrica Peninsula, quemadmodum, quod obiter subjungimus, nostro ævo fœminæ species ei attribuitur, cujus caput itidem Hispania, collare sive torques montes Pyrenæi, pectus Gallia, Brachium dextrum Italia manu tenens Siciliam, Sinistrum Britannia, venter Germania, umbilicus Bohæmia, reliquas regiones latè circa sedem diffusæ vestes repræsentant.

XII. sect. V. P. IV. cap. VIII. p. 479 Cluv. L. II. c. 1. Introduct. in universam Geographiam p. m. 25.

§. 5. Naturales Dracones quod concernit, sistunt sese illi nobis iterum in duplici differentia, quidam enim sunt animalia, quidam meteora.

§. 6. Magna quidem, Kircheri teste, inter Autores de Draconibus alatis seu volantibus est controversia, utrum nimirum ejusmodi animalia in rerum naturâ extent, unde & seipsum diu multumq; hæc de re ancipitem hæsisse fatetur, donec tandem è variâ Autorum, omni exceptione majorum, lectione, quin & oculatorum virorum testimonio, ab hæc dubitatione se removeri passus sit, hinc l. c. aliquot tum auritos, tum oculos profert testes.

Kircherus l. c. Lib. VII. Sect. IV. C. II. p. 89. seqq.

§. 7. Uti autem nobis de arte factis Draconibus nullatenus est sermo, ita nec de his, qui sunt animalia, sed tantum de illis, qui sunt meteora. Paracelsus quidem, uti habet Fromondus, hunc Draconem, quem Meteorum esse dicimus, animal quoque igneum esse censet, natum in Elemento ignis, ut muscas in aëre, pisces in aquâ, vermes in terrâ, dicitq; brevis esse vitæ uti Salamandras; verum bonus ille Paracelsus multa dicit, nihil probat, cumq; hæc ipsa absq; omni probatione proferat, labore refutandi ejusmodi ridicula asserta nos levavit.

Fromond. Lib. II. Meteorol. c. 3. Artic. 1.

§. 8. Possemus hic, dum de Homonymia agimus, multa prætereà adducere de draconibus non alatis, de quibus idem laudatus Kircherus loco allegato & famigeratissimus Schottus satis prolixè agunt: Dracone item marino: Dracone Babylonico à Daniele interempto: Dracone Apocalyptico: Dracone antiquissimo

Schott. Phys. curios. in Append. L. VII. seqq. c. 1. seqq. p. 1152.

Id. L. X. c. fimo Atheniensium Legislatore, cujus leges, Demadis judicio, san-
13. p. 1011. gvine, non atramento scriptæ, imò, Aristotelis effato, non ab homi-
Dempster. ne latæ, sed Dracone: Dracone, Anglo pirata, qui totum circum-
ad Ros. An- *navigavit orbem: Draconibus signis Romanorum militaribus: Dra-*
tiquit. Rom. cone *Ægyptiorum, ore caudam tenente ad motus astrorum reci-*
Lib. X. c. 29. procos & vicissitudines exprimendas, quo annum effinxerunt.
Paral. 2. p. Verùm cum hâc in re nobis displiceat tractatio proluxa, ad Draco-
1719. nem volantem, meteoron nostrum, relictis reliquis omnibus, nos ac-
Id. ad L. IV. cingimus illud ex promisso nostro consideraturi tum naturaliter,
c. IV. p. 540. tum præternaturaliter.

§. 9. Naturalem considerationem hâc de meteorô dari posse, sunt etiam ex Physicis qui negant, quando statuunt, ejusmodi *Draconem* spectrum potiùs diabolicum, quàm naturæ opus esse, eò quod *Cacodæmon* strigibus & lamiis suis hâc formâ apparere secumq; pecuniam, fruges, vitæq; subsidia alia apportare soleat, cum tamen distingvere debeant inter Meteoron, & Diabolum meteoron hoc permisso DEI abutentem. Ταῦν ἀμφὸν quidem largimur sæpenumerò Diabolum subesse, sed hoc in casu non magis *Draco volans* effectus naturalis esse desinet, quàm homo obsessus à Dæmone corpus naturale.

§. 10. Quæ cum ita sint, naturales ejus causas scrutabimur. Definimus autem prius *Draconem volantem* meteorum ignitum è fumo pingvi caloris vi extracto, & ita compacto, ut veri draconis formam repræsentare videatur.

§. 11. *Draconem volantem*, prout quidem eum hâc consideramus, meteoron, adeoq; naturæ, non Diaboli opus esse, non solum ex supra dictis §. 9. patet, sed & ex sequentibus patebit. Rectè igitur in Definitione Generis loco posuimus, quod sit Meteorum & quidem ignitum, ut à reliquis hoc nostrum distingvatur.

§. 12. Differentia à Materiâ, Efficiente causa instrumentali & forma desumta est. Materia est fumus. Notum aliàs Meteororum materiam à Physicis in genere statui exhalationem, quam in vaporem & fumum dividunt. Vapor, meteoris aqueis materiam subministrans, definitur exhalatio calida & humida, ex aquâ proveniens, quemadmodum fumus, materia aereorum & ignitorum, exhalatio calida & sicca è terra ortum trahens.

§. 13.

§. 13. Dum diximus, vaporem ex aquâ, fumum è terrâ oriri, ineptientem iterum rejicimus *Paracelsum*, qui, notante *Fromond.* mundo, vult Meteora siderum esse fructus uti poma arborum, unde *Lib. I. Meteor. c. 3.* & stellas phialas & cucurbitas appellat, in quibus Sal, Sulphur & Mercurius, *Meteororum*, uti & aliarum rerum ex ipsius sententia, materia, contineatur, sed refutatione hoc ipsum tanquam ineptum non indigere censemus.

§. 14. Similes autem exhalationes, similes vapores & fumos illis, qui è terrâ & aquâ Solis & ignis subterranei calore excitantur, in nostris culinis deprehendere datur, siquidem, docente *Keckermano*, quod Sol est mundo, id ignis est in culinâ: Sic vapor cernitur in ollarum aquâ plenarum, quibus ignis subjectus, operculis; aqua enim igni admota in vaporem protinus resolvitur, qui postmodum in operculo collectus in aquæ guttulas iterum cogitur & densatur, aut si olla vel ahenum nullo operculo tegatur, fumare cernitur & evacuatur; Sic vapor hypocaustorum calefactorum fenestris adhærere solet, in vesicâ quoque; *ἀρπίδα* cernere poteris, si nimirum aliquot aquæ guttulas ei instilles, obstructoque collo calenti fornaci admoveas, inque frigidum locum reponas, idem vapor in aquæ guttas redibit. Fumus est sicca illa & mordax exhalatio è ligno proveniens, aliisque rebus ficcis.

§. 15. Dicitur autem fumus exhalatio sicca, non ac si omnis humiditatis sit expers, quomodo enim siccum sine humido cohærere & meteororum formam recipere posset? Sed in respectu ad vaporem in quo humiditas major. Siccum itaque, h. l. nobis idem est, ac exiguo humore præditum.

§. 16. Fumus porro est duplex, *pinguis* è terrâ pingvi, partes tenaciores habens, & *minus pinguis* ex aridiore terrâ, cujus partes leviter cohærentes in ventorum abeunt flatus, sed ille meteoris ignitis & sic nostro quoque materiam præbet, ita ut ventorum materia sit permanens, Meteororum ignitorum transiens. Transfit enim hic fumus in ignem, atque hinc debet esse pingvis, si enim absque pingvedine esset & humore oleari non ita facile accenderetur exemplo cinerum.

§. 17. Plato quidem, testantibus *Conimbricensibus*, solum vaporem Meteororum materiam agnoscit, eò quod terra, è quâ

Fromond.
Lib. I. Meteor. c. 3.

Keckerman
L. VI. Syst.
Phys. c. 8.
theor. 5. de fumô p. 631.

Sperling. L.
V. Instit.
Phys. c. 3.
qu. 1. p. 745.

Conimbr. in
Lib. Meteor.
or. Arist.
è quâ Tr. 1. c. 3. p. 1.

è quâ fumum prodire diximus, propter siccitatem suam in nullos halitus resolvi queat; Sed redarguit eum experientia, quâ ab aliis etiam siccissimis corporibus, mediante igne, fumos elevari & emitti constat, puta charta, pipere, thure, sulphure, pulvere pyrio &c. unde non est, quod terræ propter siccitatem exhalationes denegemus.

Schottus L.

§. 18. Quemadmodum autem Plato unicam tantum statuit exhalationem, ita Schottus nec duabus contentus, quàm plurimas statuit species. Peripatetici, inquit, duas tantum halituum, qui meteoris materiam præbent, species constituunt, aqueam sc. & terream; Ego verò existimo, tot esse halituum sive effluviarum differentias, quot sunt rerum species, è quibus oriuntur. Non terra tantum, pergit, sed & res aliæ ut flores, fructus, vina & quævis aliæ mixtæ calore seu solis, seu subterraneorum ignium agitata ac resoluta emittunt in aëra effluvia sua, quæ aliud non sunt, quàm corpuscula quædam minima instar atomorum, & sublata agitantur ac inter se permiscentur. Denique concludit membro 5. hujus §. non vapores tantum & exhalationes (fumi) sunt meteororum materia proxima, sed quarumvis rerum effluvia seu corpuscula, quæ è rebus abscissa in altum evolant: ut enim aquæ & terra, ita & quarumvis aliarum rerum effluvia in nubes, in pluvias, in fulmina, in alia meteora conflantur.

§. 19. Sed benè habet cum dissentiente Schotto, siquidem ipse conciliationem quandam addit, & responsionem, dum dicit. Quod si Aristoteles & Peripatetici vaporum & exhalationum (fumarum) nomine intelligunt quorumvis humidorum ac siccorum effluvia, ab iis non dissentimus: Reverà enim duo tantum sunt effluviarum genera, quæ ascendunt, humidum seu aqueum & siccum seu spirituosum. Ita enim omninò est. Per vaporem enim Peripatetici nihil intelligunt aliud, quàm exhalationem aqueam, quæ præsertim ex aquâ, deinde etiam è corporibus mixtis humidis extrahitur, sicuti per fumum exhalationem siccam è terrâ præprimis & corporibus mixtis arenibus elevatam.

§. 20. Atque hæc de materiâ. Solent aliàs nonnulli præter materiam ex quâ etiam materiam in quâ seu subjectum locum, ubi meteora existunt, definitionibus infarcire; Verùm cum in his non existentia, sed essentia spectetur, meritò à nobis omittitur. Nihilominus tamen in definitionis explicatione illam possumus ὡς ἐν προεῳδῳ addere.

§. 21. Est

§. 21. Est nimirum *Draconis* materia in quâ aer & quidem infima ejus regio. Licet enim fumus, ejus materia, sit calidus & accensus, atque propter hanc accensionem levis, sed tamen, quia insimul propter pigvedinem, quam ei adscripsimus, gravatur, ultra tendere vix poterit, cujus rei indicium esse potest, quod subinde culminibus ædificiorum, caminis item, nec non tectorum fenestris adhærere conspicitur.

§. 22. Causa efficiens fumi, & consequenter *Draconis* est calor tam cœlestis, cum reliquorum astrorum, tum præcipuè solis, quam subterraneus. Non ergo facimus hîc cum Danæo, qui Deum solum meteororum omnium causam, adeoq; solem ineptè ab Aristotele assumptum esse statuit. At enim verò in *Physicis* ad DEUM, causam supernaturalem, non statim confugiendum, nisi omnis aditus in naturalibus sit exclusus. Licet enim Deus, omnium rerum Autor & Effector, ne utiqvam sit excludendus, quia tamen generaliter tantum ut causa prima & universalis concurrat, & per causas particulares seu secundas à se creatas ordinariè agere solet, hæ ipsæ scrutandæ sunt & investigandæ.

§. 23. Neq; facimus hîc cum Petro Gregorio Tholosano, qui absque ratione exhalationum seu fumorum elevationem hominibus in locis illis, ubi exhalantur, ambulanti bus adscribit. Sanè quâ ratione id fiat, exponere haud erit facile. Terra potius, dum calcatur, magis constringitur, quàm ut ad fumos emittendos aperiat. Accedit, quod & in locis, ubi nemo ambulavit, fumi cernantur, siquidem *Vaporarium magnum mundus est, nec ullum facile reperire licebit angulum, qui non quendam vaporum aut fumorum exhibeat cumulum*, inquit Sperlingius.

§. 24. Manet itaq; vera fumi causa uterq; quem dedimus, calor. Hic enim terram pervadens eam aperit, subtiles partes à crassis residentibus rarefaciendo separat & elevat, ut instar fumi adscendant. Principem tamen causam solis calorem dicimus. Licet enim plurimi & maximi sub terrâ lateant ignes, (ut patere aliquo modo potest ex fontibus calidis, seu thermis, quarum fervor ab igne subterraneo ortum trahere creditur, evidentissimè autem è montibus Vulcani, quales sunt *Ætna*, hodiè *Gibel* in Sicilia; *Vesuvius*, hodiè *monte di Soma* in Campania; *Hecla* & *Helga* in Islandia,

*Danæus P. 2
Phys. Christ.
Tr. 2. c. 19.*

*Tholos. in
Synt. artis
mirab. Tom
2. l. 35. c. 20.
p. 420.*

*Sperling. L.
V. c. 3. Instit
Phys.*

Agric. in L. dia; montes in Insulis Moluccis & America quampurimi) qui ter-
de ortu sub- ram & aquas præterlabentes calefaciunt, & magnos vapores atq;
terr. fumos per venas & rimulas in apertum exspirant, attamen cum i-

Lydiat. An gnis subterraneus ubiq; locorum haud deprehendatur, non est,
glus in Li- quod ei cum *Georgio Agricola & Thoma Lydiato Anglo* primas tri-
bello de Ori- buamus.

gine fontiũ. §. 25. De cætero quoad fumorum exhalationem à solis &
Confer. hic ignis subterranei calore ortam res sese eodem modo habet, uti cum
Schott. Lib. igne nostro culinari. Quemadmodum enim hic ligno subjectus fu-
XI. Phys. mum excitat tanta sæpè copia in domo, ut putes ipsum *Cacum a-*
curios. c. VI. bigeum adesse, qui ab Hercule deprehensus.

S. 1. seqq. Faucibus ingentem fumum (mirabile dictu)

Virgil. Lib. Evomit, involvitq; domum caligine cæca:

8. Aneid. Ita etiam terra, sole & igne subterraneo calefacta, magnam vapo-
v. 252. rum fumorumq; exhalat copiam, quam in montibus & convallibus
præcipuè sub vespertinum matutinumq; tempus ascendere vi-
demus.

§. 26. Forma meteori nostri, uti & reliquorum ignitorum est
duplex, *Communis* altera, altera *propria*. Communis est accensio,
unde meteora dicuntur ignita seu accensa. Quæritur hic, unde sit
illa accensio, sive unde fumus, igneorum meteororum materia, ac-
cendatur? Resp. causa est duplex, *interna & externa*. *Interna* est i-
psa fumi dispositio. Continet enim in se partes præcipuè igneas
& pingves, inflammationi aptas. *Causa externa* seu adjuvans est
tùm motus, tum *ἀντιθεσις αἰσ.*

§. 27. Ex motu incalescere corpora & inflammari, dubio o-
mni caret. Experimur enim & sentimus, cultros, quando acuun-
tur, & propter hoc moventur, calore affici, opera torno elaboranda
admoto ligno querno lineis insigniri nigris ex concepto per attri-
tum calore, & quod maximè huc facit, faces piceæ nuper extinctæ
atq; adhuc fumantes, quando in gyrum moventur, igneæq; parti-
culæ adhuc residuæ in unum veluti congregantur, accenduntur:
Haud absimilem in modum fumus, ex quo fit *Draco*, si huc atq; il-
lud agitetur, partesq; in eò igneæ colligantur, amplius incalescit,
donec in flammam prorumpat.

§. 28. Inflammationem hanc, uti diximus, multum quoque
juvat

juvat *ἀντιπείσασις*; quando nimirum frigus nocturnum fumum circumdat, igneae particulae veluti hostem fugituae intro se recipiunt, & quia uniuntur, calor augetur, postmodum insequente adhuc inimico frigore quasi robore collecto in angustias redactus ei resistit, donec ex hac mutuâ pugna calidae partes ad concipiendam flammam cogantur.

§. 29. Est autem *ἀντιπείσασις* nihil aliud, quam coarctatio qualitatis alicujus activae à contraria, quando scilicet calor internus coarctatur & circumdatur à frigore externò, vel internum frigus à calore externo. Propter hanc *ἀντιπείσασιν* sive propter circumstantes & circumdantes undiq; frigus homines tempore hyberno, item in locis frigidioribus habitantes, nec non natantes, stomachis existentibus calidioribus, cibos citius concoquunt, experientia teste, sic aquae puteales item cellae, templa &c. propter eandem *ἀντιπείσασιν* sive circumfusum undiq; calorem, contrarium frigus cohibentem aestate frigidiores existunt, aspides in hyeme locisque frigidioribus minus expeditè ferire dicuntur, & quò calidiores loci, eò nocentius est frigidum ipsorum venenum.

Compton.
Disp. VII.
Phys. sect. 5.
p. 436. seqq.

§. 30. Forma *Draconis* nostri propria est, quod veri draconis, & quidem volantis speciem praeseferat. In medio enim fumus crassior est & ponderosior, in extremitatibus gracilior & diductior, ut ita pars *media* ventrem, *prior* caput cum collo, *posterior* caudam effigiare videatur *utcumq;*; Debet enim imaginatio aliquid superaddere.

§. 31. Unde autem haec curvatura sit quaeritur? Communiter adscribitur nubi frigidae, quae fumum premit & in partes ita flectat. Nobis causa videtur esse inaequalis materiae dispositio, aut fieri potest, ut materia crassior tendat deorsum; ignis verò partes quasdam sursum trahat atq; diducat.

§. 32. Volare putatur, *vel* quia movetur à ventis, *vel* quia mediae regionis frigore propellitur, *vel* partes subtiliores rarioresq; in aëre movent crassiores.

§. 33. Atque hic *draco*, quem quoad causas suas contemplati fumus haecenus, *vel* fumans, *vel* scintillans cernitur. Fumat, quando vapor frigidus fortè accedens incalescit postmodumq; fumum spargit. Scintillas eructat, *vel* quia nubi frigidae occurrenti

velut hostis resistens & mutuo conflictu cum ea pugnans ex indignatione quasi flammam evomit sicq; horrendam Spectatoribus speciem repræsentat, *vel* quia movetur vehementius, quemadmodum ardentia ligna propter causam eandem scintillas disseminant.

§. 34. Dum itaque hujus meteorici causas è natura produximus, naturæ illud opus esse satis, ut speramus, probavimus. Interim negamus nullatenus, Diabolum, summum nequam, *aut* sub *Draconis* specie, lamias, quæ exinde specialiter Drachen Huren Germanis vocantur, apparere, (Novit enim se in mille transformare species, adeò ut, quod Poëta de Proteo ambiguo canit, ad eundem applicari queat, nimirum lamias & strigibus

Maro Lib. IV. Georg. vers. 406.

Varia illudunt species atq; ora ferarum,
Fiet enim subito sus horridus atraq; tygris,
Squamosusq; draco & fulva cervice Læna,
Aut acres flammæ sonitu dabit; & v. 441.
Omnia transformat sese in miracula rerum,
Ignemq; horribilemq; feram, fluviumq; liquentem.)

aut huic meteorico præter naturam suam, non quidem semper, accedere, illoq; ad varias abuti præstigias. Quæ præternaturalis consideratio licet huc propriè non spectet, sub adjuncti tamen ratione eandem hic quoq; subnectemus paucis mediantibus quæstionibus.

Quest. 1.

§. 35. *Quæritur nimirum* (1.) Cur Diabolus huic meteorico sese insinuare soleat eoq; abuti? *Resp.* Quia in infimâ aëris regione generatum ad ludendos capiendosq; homines, æq; ut ignis fatuus, imprimis aptum est.

Quest. 2.

§. 36. *Quæritur* (2.) Cur mulieribus frequentius, quàm viris sub tali schemate dæmon apparere cumq; iis rem habere soleat? *Resp.* Fit hoc propter sexus fœminei credulitatem & fragilitatem, unde & subdolos Veterator effœtas, stupidas, menteq; titubantes vetulas, tanquam infirmiores, aggreditur, quemadmodum & Evam suæ persuasioni convenientius Organon, non Adamum, aggressum esse Theologi asserunt, quod tamen suo loco relictum volumus. Notum quoq; est, hærefes quàm plurimas incrementa è Gynæceo sumfisse. Fœminam autem mare, uti in quolibet animalium genere, ita & quoad hominem deteriorem esse patet. Est sanè Vir muliere præstantior tum quoad corpus, tum quoad animum, hinc & in jure

jure, quia mulieres deceptu faciles, multa in earum gratiam intro-
ducta sunt privilegia, iisque; Tutores & Curatores adjungi solent, sine
quorum arbitrio & autoritate ipsis nihil fere agere licet. Trahunt huc
quidam fabulam de Minerva sine matre nata, eò quod à femina,
nulla prudentia proveniat.

Quest. 3.

§. 37. Quær. (3.) An, cujus ædibus *Draco volans* insidet,
pro lamiâ & strige sit habenda? *Resp.* Indifferenter & universaliter
hoc affirmari nequit, præcipuè cum à ventis commotus hinc quie-
scere & circa caminos atque fenestras amicis sibi locum invenire
possit, siquidem calidiores è fenestris subinde halitus promergunt,
fumusque è Caminò, natura sua calidus & pingvis, partibus rariori-
bus sese associat, easque non nihil remoratur, ut ita illi insidere, aut
planè se immittere videatur, atque exinde nullatenus signum vene-
ficii depromi queat, licet vulgus plerumque hinc judicet sinistrè, æque
uti non nemini, de quo *Cardanus* habet, contigit propter scintillas *Cardanus L.*
à dorso petasi iteratà vice decedentes, quas ignem lambentem Phy- *XIV. Vari-*
fici aliàs vocant. Verba *Cardani* ita habent: *Cuidam amico no-* *et. c. 69.*
stro, cum domum venisset, hora prima noctis exacta, in pallii consueta
depositione scintille à dorso petasi sparsim prosilierunt, iterumque deposi-
to pallio dum amoveretur, denuò eruperunt, unde geminato timore
perculsus est. Infra quindecim dies accusatus veneficii ab inimicis, &
quesitus, ut occideretur, voluntarium suscepit amicorum consilio exi-
lium.

§. 38. Quær. (4.) Unde divitias suas apportate soleat? *Quest. 4.*
Etsi nihil certi determinare valeamus, verisimile tamen est, Diabo-
lum aliquid ex auro argentoque, naufragiis submerso, item thesau-
ris hominum usurpare posse. Solet autem, uti ex relationibus con-
stat, plerumque non tam pecuniam lamiis suis afferre, quam edulia,
ut lac coagulatum, item frumenta, unde in horreis agricolæ sese
Draconem porcorum more frumenta devorantem deprehendisse *Keckerman*
affirmant, & annotat *Keckermannus* *jur. Dhr.* loco non procul ab *Lib. VI. syst.*
urbe *Dantisco*, lodices dealbandi gratia soli expositas, post meri- *Phys. c. IV.*
diem à *Dracone* anno 1603. esse sublatas. *p. 568.*

§. 39. Quær. (5.) An crucis forma è duabus aristis, messis *Quest. 5.*
tempore, ab agricolis composita inque horrei angulo deposita *Dra-*
conem à frugibus depellere valeat, ita ut, quamdiu crux illa maneat
illæsa

Vid. Wier.
de Praest.
Dam. Libr.
V. c. 13. cuius
titulus: Fi-
gurato nul-
lam vim in-
esse ratione
figura. p. 550

illæsa, tamdiu *Draconi* nihil ex illis auferre liceat. *Resp.* Crucis
usus apud plebejos varius est. Sic frumentorum acervos, panes
dissecandos, oscitantium infantum ora, fores ædium in uniuersum
omnes in Vigilia Walp. contra strigum veneficia crucibus notare &
insignire solent, cultro item triplice cruce notato tubercula è con-
tusione orta, quasi alii cultri aliaq; instrumenta absq; hisce notis
hoc præstare nequeant, deprimunt. Nos ejuscemodi crucibus
& figuris omnem vim denegamus, cum secundum vulgatum Ca-
nonem *Quantitatis nulla sit efficacia*, & prætereà nulla causa ap-
pareat, quâ ratione activæ qualitates & virtutes crucibus hisce pos-
sint inesse, ut præternaturales effectus efficere queant. Angelorum
præsentia, piâ vita & precibus à DEO impetrata, omnium optimè
fruges & quicquid habemus conservare valet.

Ne charta hæc relinqvatur vacua, hæc subjicimus.

Corpus Christi pluribus in locis præsens esse posse, si
non probatur, egregie certe illustratur ex eo, quod unius
hominis corpus in speculo fracto aut multifariam distincto
in singulis partibus repræsentatur, item quod unius homi-
nis vox v. g. concionatoris multorum auribus percipitur:
Quod si itaq; naturaliter hoc procedit, cur non possit fieri
supernaturaliter & potentia DEI infinita?

Elephantem omnipotentiâ divina per foramen acus
transire posse, nulli dubitamus, cum corpus Christi per ja-
nuam clausam intrare potuerit. Non ergo adeo abjecte
de infinita & incomprehensibili DEI potentia sentiamus,
eamq; rationis nostræ decempeda metientes comparemus
cum nostra. Deus sane plus potest, quam nos intelligimus,
scimus & capimus.

Definitur Justitia à Justiniano, quod sit *constans & per-
petua voluntas jus suum cuiq; tribuendi*. In qua definitione recte
quidem mentio facta est voluntatis constantis & perpetuæ,
siquidem justus ille dicitur, non qui unum forte aut alterum
justi-

justitiæ exercet actum, sed qui semper & constanter vult exercere actus virtutis, etiamsi aliter possit multis illecebris inductus agere:

Non justus omnis abstinens injuriæ est,
Sed qui, nocere cum potest, tunc abstinet;

Nec qui recusat parva, sed qui maximis
Tentatus animi robur invictum gerit;

Nec quisquis ista quolibet præstat modo,
Sed qui, dolosi nescius fuci, integra

probitate justus esse, non credi studet. Sunt versus Phile-

monis à Grotio ex Græco ita Latine versi in florum sparsio-

ne ad jus Justin, p. 2. Vitiose vero voluntas Generis loco
posita est, quia definitum (tanquam species) debet esse in

eod. prædicamento, in quo est definitionis Genus, quod
hic non observari patet. Dicis per *voluntatem* h. l. intelligitur

habitus voluntatis atq; hoc sensu *justitia & voluntas* sunt in

eod. prædicamento. Resp. neque sic juvatur definitio, quia

hæc interpretatio *tripliciter* est falsa, dum (1.) non ponitur

Genus proximum. (2.) Hæc interpretatio est absurda,

quemadmodum enim ridicule *Physica*: definiretur *Physica est*

intellectus, i. e. habitus in intellectu existens: albedo est paries,

i. e. color in pariete existens. Rusticus est horreum i. e. per-

sona in horreo existens: ita quoq; voluntas in definitione

justitiæ minus recte explicatur per habitum in voluntate exi-

stentem. Taceo, quod Aristoteles non in voluntate, sed ap-

petitu sensitivo virtutes collocet, à quâ tamen sententia

cum orthodoxis Theologis accuratiores Philosophi recedunt,

(3.) Definitio sic non est propria, sed Metonymica. Faten-

dum itaque est cum Grotio in flor. spars. ad Jus Justin. p. 2.

hanc Definitionem, ut plerasq; JC. talem esse, ut rem non

male exprimat, non tamen exactam ad dialecticam subtili-

tatem. Potest autem paulum immutatis verbis ita formari:

Justitia

*Justitia est virtus, quæ quis voluntate constante & perpetua suum cuiq;³
vult tribuere.*

Vitiosa quoq; est Jurisprudentiæ definitio ab eodem Justiniano vel potius Ulpiano tradita: *Jurisprudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, justî atq;³ injusti scientia, propter duplex appositum genus, quorum neutrum tamen est legitimum. Rectius proinde ita, retentis tamen nonnullis vocibus, Jurisprudentiam definiri posse putamus: *Jurisprudentia est prudentia, qua scitur, quid circa res divinas & humanas sit justum, quid injustum.**

Ludit autem Scioppius, quando Consult. 2. de scholar. & studior. ratione scribit: Jureconsultos ideo *Juris Utriusq;³ Doctores* audire, quod Jurisprudentia sit *justi & injusti (juris) scientia.*

Virum fœminâ tum quoad corpus, tum quoad animam nobiliorem esse in confesso est, unde sunt, qui statuunt, hominem respectu maris & fœminæ genus esse analogum: Et propter hanc nobilitatem, quam Vir præ fœmina habet, rectè colligitur, hanc illi subjectam esse debere. Suo autem loco relinquimus, quod non nemo statuit, ideo mulieribus capillorum resectionem ab Apostolo esse interdictam, ut mariti inveniant, unde immorigeras uxores trahere ac ligare possint.

Vulgus, negante experientia, affirmat, quæ devolantem Draconem viderit, brevi esse moriturum. Nos sane quosdam adhuc superstites novimus, qui jamdudum dracones volantes viderunt.

Scientia non est singularium. Sensus hujus Canonis est: In disciplinis non agitur de singularibus, sed universalibus, sic non agitur in Physica de hac vel illa planta, de arbore in hoc vel illo horto, sed de arbore in genere. Alias demonstrationem adeoque scientiam de singularibus haberi posse non negamus.

F I N I S.

cuiq₃

dem

di-

ntia,

men

on-

us :

us &

lar.

iusq₃

ris)

nam

ho.

Et

re-

em

bus

ut

li-

an-

ane

co-

est:

us,

e in

on-

5x 11/16 433

nc

KONA

4490 Q.K.

Per

D

D

407)

210

II p
433

NUMINE

mo Philoso-

HYSICA

ONE
TE,

loco

LLMANNO,

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

Numburgensis,

Baccal.

DC. LXXI.

GEORGL.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(STADT)

